

COSUN MAGAZINE

43^e jaargang / juni 2009 / nr. 4

Verkorting ingroeiperiode

Uitkeringsregelingen 2009

"We telen nog te veel op gevoel"

In dit nummer

Harald Simmelink en
zoon Job Jan
met de Brix-meter

Ledenraad wil kortere ingroeiperiode	4
Uitkeringsregelingen 2009	6
"We telen nog te veel op gevoel"	8
Efficiënte logistiek bespaart kosten	10
Weer kans op topopbrengst	11
Beperk de vermeerdering van het geel bietencystealtje	12
Gegevens suikerbietenteelt nu online!	13
Wees alert op bladschimmels	14
Telers enthousiast over Best Practices	15
Kort nieuws, Prijsvraag	16

Colofon

Cosun Magazine is een uitgave van Koninklijke
Coöperatie Cosun U.A. voor leden van Cosun

Vormgeving en druk

Van As drukwerk, design & database publishing

Redactieraad

Jan Willem van Roessel *hoofdredacteur*

PRLT Communicatie *eindredactie*

Pieter Brooijmans

Ynego Brouwers

Jan Hazen

Dirk Jan Kemp Hakkert

Gert Sikken

Fotografie in dit nummer

Marcel Bekken, Persburo Melissen, John Oud, Twan Wiermans,
Heerlijkheid Mariënwaerd, Cosun, Suiker Unie en IRS

© Koninklijke Coöperatie Cosun U.A., 2009

Royal Cosun gedreven door samenwerking

Contact

Cosun hoofdkantoor

Cosunpark 1
Postbus 3411
4800 MG Breda

076 - 530 32 22
infocosun@cosun.nl
www.cosun.nl

Secretariaat raad van beheer

T: 076 - 530 33 07
F: 076 - 530 33 00

secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosun.nl/cooperatie

Suiker Unie secretariaat agrarische dienst

Postbus 100 4750 AC Oud Gastel

T: 0165 - 52 52 52
F: 0165 - 52 50 28

agrarischedienst@suikerunie.com
www.suikerunie.nl

Bietenadministratie

John Ernest
Hans van Hassel

0165 - 52 52 74
0165 - 52 52 70

Financiële administratie

Piet Santbergen

0165 - 52 51 23

Teeltzaken

Pieter Brooijmans
Sjaak Kolff

0165 - 52 52 78
0165 - 52 52 65

Suikersysteem

Helma Braat

0165 - 52 52 73

Management agrarische zaken

Rik Gengler (gebied Noord)

050 - 556 14 22

Huib de Fijter (gebied Zuid)

0165 - 52 52 62

Agrarische dienst in de regio's**Gebied Noord**

Robert Verberg

06 - 51367564

Noord-Holland

Peter Koopmans

06 - 51244830

Oostelijk en

Zuidelijk Flevoland

Kees Geschiere

06 - 53725231

Noordoostpolder

Alex Kroon

06 - 53342619

Groningen west en noord, Friesland

Peter Roelfsema

06 - 53963367

Groningen noordoost en -oost

Harry Visser

06 - 53308161

Drenthe noord, -midden

en -west, Friesland zand

Wim Schrijvers

06 - 53912813

Drenthe oost en -zuidoost

Jan Albert te Velde

06 - 22204649

Drenthe zuid, Overijssel,

Gelderland noord en - midden

Gebied Zuid

Jurgen Michielsen

06 - 51505371

West Zeeuws-Vlaanderen

Mark Quaak

06 - 53719836

Oost Zeeuws-Vlaanderen

Han Tielkemeijer

06 - 51533466

Walcheren en Zuid-Beveland west

René van den Eijnden

06 - 51545273

Zuid-Beveland oost, Tholen,

St. Philipsland en West-Brabant zuid

Ynego Brouwers

06 - 20369834

Noord-Beveland, Schouwen

Duiveland en Goeree Overflakkee

Teun Kleinjan

06 - 22396239

Westhoek, Midden-Brabant noord

(westelijk gedeelte) en Midden-

Brabant zuid

Johan Mol

06 - 22371515

Langstraat, Land van Heusden en

Altena, Biesbosch, Betuwe, Utrecht,

Veluwe zuid en Lijmers

Arno Huijsmans

06 - 53963368

Zuid-Hollandse Eilanden en

Holland midden

CSV COVAS

0493 - 34 89 89

Oost-Brabant en Limburg

Ingroei nieuwe aandelen

De jaarvergadering van onze coöperatie op 27 mei was speciaal, omdat het 110 jaar geleden is dat de eerste coöperatieve suikerfabriek in Sas van Gent werd opgericht. Wat betreft de financiële resultaten en de bietenprijs was eigenlijk alles al besproken in de februarivergaderingen. Centraal in de vergadering van de ledenraad nu stond de verkorting van het ingroeimodel. Dit betreft de afspraak die gemaakt is om de toetreding tot de coöperatie van nieuwe leden, die vooraf leverden aan CSM Suiker, mogelijk te maken.

Inmiddels is op basis van verleden het onderscheid niet meer zo strikt te maken. Ook leden met een Cosun-achtergrond die de teelt hebben uitgebreid, hebben nieuwe aandelen moeten nemen. We spreken nu over oude en nieuwe aandelen en de rechten die daaraan verbonden zijn. Op alle aandelen wordt dezelfde bietenprijs betaald, gebaseerd op het resultaat van de Nederlandse suikeractiviteiten. Voor de oude aandelen komt daar nog een toeslag bij, gebaseerd op het resultaat van de overige activiteiten.

Het verschillend uitbetalen op basis van oude of nieuwe aandelen is een terugkerend onderwerp van discussie. Dit kost veel tijd en energie zonder dat het echt iets oplevert. De raad van beheer zoekt daarom naar een oplossing die leidt tot een aanzienlijke verkorting van de ingroeiperiode en die zowel oude als nieuwe aandeelhouders aanwijsbare voordelen oplevert. Voor de oude aandeelhouders denken we aan een extra uitkering als compensatie voor de "verdunding" indien alle aandelen gaan meedelen en voor de nieuwe aandeelhouders aan het versneld meedelen in de resultaten van de overige activiteiten.

Het uitgangspunt is wel dat we binnen de financierings- en fiscale voorwaarden blijven opereren. Het moet een oplossing zijn die het functioneren van de coöperatie als geheel ten goede komt en die zowel oude als nieuwe aandeelhouders individueel een voordeel oplevert. In de ledenraad van september zal dit onderwerp weer worden besproken.

Verkiezingen

Tijdens de jaarvergadering zijn ook de vacatures in de raad van beheer en de raad van toezicht in stemming gebracht. In de raad van beheer zijn herkozen Greet Prins en Gerard van Tilburg, in de raad van toezicht Bart van Halder. Onze

gelukwensen voor deze leden. Het getuigt van stabiliteit en vertrouwen dat de ledenraad in overgrote meerderheid deze herverkiezing ondersteunt.

We hebben afscheid genomen van Cees van Hilten als lid van de raad van toezicht. Hij heeft 22 jaar in diverse functies een bestuurlijke bijdrage geleverd aan Royal Cosun. Cees bedankt. Deze vacature wordt niet ingevuld. Bij de toetreding van de telers vanuit CSM Suiker is afgesproken dat er tijdelijk een uitbreiding is van het aantal leden van raad van toezicht, raad van beheer en ledenraad. Binnen vijf jaar gaat het aantal weer terug naar de omvang van vóór 2007 en dat gebeurt zo veel mogelijk via natuurlijk verloop.

Vooruitzichten suikermarkt

De inzaai en de beginontwikkeling van de bieten zijn heel voorspoedig verlopen. Op basis van de computermodellen voorspellen onze specialisten weer een suikeropbrengst die het record van 2008 zal benaderen: ruim 12 ton suiker per hectare. Gekoppeld aan de uitgezaaide hectares betekent dat ook een behoorlijke hoeveelheid surplussuiker. De afzet van deze suiker was vroeger nog wel eens een probleem, zeker sinds we nauwelijks meer mogen exporteren naar de wereldmarkt.

Maar de ontwikkelingen op deze markt zijn op dit moment niet negatief. Er is meer consumptie dan productie, wat positief uitwerkt op de prijs. Onze surplusvoorraden van 2008 zijn volledig verkocht. Ook de voorraad doorgeschoven suiker van 2007 is verkocht. Er ligt nu slechts 1.000 ton doorgeschoven suiker klaar voor volgend seizoen. Deze komt vooral van telers die dat wilden om bouwplaneffecten op te vangen, of van telers die vorig jaar meer dan 100 procent surplus hebben geleverd.

We beginnen met een schone lei. Dat schept verwachtingen voor de afzet in 2009. Wel moeten we rekening houden met een lagere minimumprijs, die is geregeld in de herstructurering. Uiteindelijk zullen weersomstandigheden wereldwijd het resultaat bepalen.

Van de voorzitter

Jos van Campen

Ledenraad wil kortere ingroeiperiode

De jaarvergadering van Cosun op 27 mei kreeg een feestelijk tintje wegens het 110-jarig bestaan van de Nederlandse coöperatieve suikerindustrie. Voor het diner na afloop van de vergadering op landgoed Mariënwaerd te Beesd, waren daarom ook de partners van de ledenraadsleden uitgenodigd. Op de agenda stond onder andere een notitie over de verkorting van de ingroeiperiode voor nieuwe aandelen. Ook werd het premiebeleid geëvalueerd.

De financieel directeur van Cosun, mevrouw T. van de Werken, presenteerde de verschillen tussen de definitieve cijfers en de cijfers van de decemberraming die in de vorige ledenraad besproken waren. Het resultaat is uiteindelijk 0,9 miljoen hoger. Nadat de voorzitter van de raad van toezicht, W. van der Zee, de bevindingen van zijn raad naar voren had gebracht, stelde de ledenraad de jaarcijfers definitief vast.

Op verzoek van de ledenraad zijn vorig jaar de premies voor late levering aangepast. De ervaringen van de afgelopen campagne gaven geen aanleiding tot veranderingen. Voor campagne 2009 blijven de vroege late premies en partijpremies ongewijzigd. Na de campagne zal het beleid opnieuw geëvalueerd worden.

Ingroeiperiode nieuwe aandelen

Op verzoek van de ledenraad heeft de raad van beheer voorstellen gedaan voor een verkorting van de ingroeiperiode voor nieuwe aandelen. De huidige verschillen tussen oude en nieuwe aandelen leiden steeds tot discussie tussen de leden over de investeringen in de Cosun-bedrijven en over de verdeling van het resultaat daarvan. De recente overname van de suikerfabriek in Anklam is daarvan een voorbeeld. Anklam produceert suiker en ethanol. Omdat het echter geen coöperatieve activiteit is, valt het resultaat niet onder de suikeractiviteiten, maar onder de overige activiteiten. Steeds meer leden hebben nieuwe aandelen: elke teler die sinds 2007 zijn bietenareaal vergroot, doet dat op basis van nieuwe aandelen. Sinds 1 januari 2007 worden alleen nieuwe aandelen uitgegeven. Op basis van het huidige reglement delen de nieuwe aandelen tot 2012 niet mee in het resultaat van de overige activiteiten. In de periode van 2012 tot en met 2017 wordt een klein deel van het resultaat uitgekeerd op de nieuwe aandelen. Vanaf 2018 is er geen verschil meer tussen de oude en nieuwe aandelen.

In de februarivergadering van de ledenraad zijn de uitgangspunten voor een eventuele verkorting van de ingroeiperiode vastgesteld:

- geen benadeling oude aandelen
- voorkeur collectieve oplossing
- de oplossing moet eenvoudig en goed uit te leggen zijn
- de financieringspositie mag niet in gevaar komen
- zo snel mogelijk duidelijkheid, maar realisatie hoeft niet in 2009.

Over de uitgangspunten was de ledenraad het in februari al vrij snel eens. De leden hadden echter nog veel vragen en opmerkingen. Denk daarbij aan het fiscale effect voor de leden, de financiering van de compensatie voor oude aandelen en de hoogte van die compensatie. Ook was een duidelijke boodschap dat het geen zin had om de ingroeiperiode met slechts enkele jaren te bekorten: of we houden vast aan de huidige afspraken, of alle aandelen krijgen binnen enkele jaren dezelfde rechten.

Compensatie

Op basis hiervan heeft de raad van beheer de ideeën verder uitgewerkt. Voor de leden met nieuwe aandelen is een verkorting van de ingroeiperiode gunstig. Zij gaan immers eerder (volledig) meedelen in het resultaat van de overige activiteiten. Voor de oude aandelen is dit ongunstig. De raad van beheer wil dit compenseren door de komende jaren een extra uitkering te doen op de bieten die geleverd worden op oude aandelen. Die uitkering moet zodanig zijn, dat ook leden met oude aandelen voordeel hebben van de aanpassing van het reglement. Doelstelling is verder om de verschillen tussen de aandelen weg te werken in 2012 of zoveel eerder als mogelijk.

De raad van beheer stelt voor om de ingroeiperiode in een aantal stappen te verkorten. Telkens als er geld beschikbaar komt uit incidentele opbrengsten (bijvoorbeeld de verkoop van een fabrieksterrein),

wordt er een compensatiebedrag aan de telers met oude aandelen uitgekeerd en wordt de ingroeiperiode met één of meer jaren verkort. In het boekjaar 2008 is al 14 miljoen euro gereserveerd voor een mogelijke verkorting van de ingroeiperiode. Daarmee kan direct een eerste stap gezet worden. De ingroeiperiode zou daarmee bekort kunnen worden van 2018 tot 2015. De raad van beheer wil de ingroeiperiode pas daadwerkelijk bekorten op het moment dat de financiële middelen ook beschikbaar zijn. Zo wordt voorkomen dat de coöperatie financieel in de problemen komt. Cosun wil onder geen beding verzeild raken in een situatie waarbij niet meer voldaan kan worden aan de financieringsvoorwaarden.

Nieuw voorstel

Samengevat komt het nieuwe voorstel van de raad van beheer op het volgende neer:

- Vaststellen van het compensatiebedrag per jaar verkorting van de ingroeiperiode. Uitgangspunt hierbij is een compensatie gebaseerd op een uitkering van € 6,- per ton met een toeslag

hierop van 25%. Op de uit te keren bedragen wordt een discontering van 6% toegepast.

- Financiering compensatie uit incidentele opbrengsten, zoals de verkoop van grond.
- Verkorting van de ingroeiperiode in een aantal stappen, telkens als hier financiële ruimte voor is. Dit wordt jaarlijks vastgesteld.
- Eerste stap verkorting ingroeiperiode in 2010 met het gereserveerde geld uit boekjaar 2008. Verkorting ingroeiperiode van 2018 tot 2015.

De ledenraad steunde de raad van beheer in zijn streven om de verschillen tussen oude en nieuwe aandelen versneld weg te werken. Verschillende kringen vroegen wel om een hoger toeslagpercentage op de extra uitkering voor de oude aandelen. Van de andere kant werd ook benadrukt dat de verschillen tussen de aandelen uiterlijk in 2012 weggewerkt zouden moeten zijn. Hier ligt nog huiswerk te doen voor de raad van beheer. In september zal de ledenraad opnieuw over de verkorting van de ingroei discussiëren.

Jan Willem van Roessel

(Her)benoemingen en afscheid

De ledenraad heeft mevrouw G. Prins en de heer G.M. van Tilburg herkozen als lid van de raad van beheer. Mevrouw Prins is lid van de raad van beheer sinds 2005, de heer Van Tilburg sinds 2002. In de raad van toezicht werd prof. B. van Halder herkozen voor een tweede termijn van 5 jaar. Wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd stelde de heer Van Hilten zich niet opnieuw herkiesbaar voor de raad van toezicht. Deze vacature werd niet opgevuld, omdat het de bedoeling is om de omvang van de raad van toezicht binnen enkele jaren terug te brengen van 8 naar 6 leden. Sinds de benoeming van P. van de Berg als lid van de raad van beheer was er een vacature in de vertegenwoordiging uit Oost-Brabant. Hierin is nu voorzien door de benoeming van de heer J.P.A. Roefs uit Middelbeers.

Uitkering bij bedrijfsbeëindiging iets hoger

Uitkeringsregelingen 2009

De ledenraad heeft op 27 mei de jaarcijfers van 2008 vastgesteld. Op basis hiervan kunnen de uitkeringsbedragen voor de bedrijfsbeëindigingsregeling en de uitkering bietenleveringen worden berekend.

De uitkeringsregelingen zijn gebaseerd op het resultaat van de enkelvoudige jaarrekening, in principe het resultaat van de coöperatie, in de laatste drie boekjaren. Het resultaat in 2008 was hoger dan het resultaat van 2005 dat uit de berekening wegvalt. Vanwege de uitbreiding van de coöperatie moet het resultaat van 2008 door meer tonnen bieten en meer aandelen gedeeld worden. Toch is het gemiddelde resultaat per ton biet en per aandeel hoger dan vorig jaar.

Gemiddelde winst

Cosun kent twee soorten uitkeringen: De Bedrijfsbeëindigingsuitkering (BBU) en de Uitkeringsregeling Bietenleveringen (UB). De BBU is alleen van toepassing op aandelen die zijn uitgegeven tot en met 1999. De BBU wordt uitbetaald bij bedrijfsbeëindiging of na 30 jaar. Vanaf 2000 geldt de UB-regeling, die

gebaseerd is op de geleverde tonnen standaard suikerbieten (suikerbieten met 16% suiker). De UB-regeling voorziet in een uitkering bij bedrijfsbeëindiging of na 15 jaar. De opgebouwde UB-rechten vervallen indien een teler een jaar geen bieten aan de coöperatie levert. Om in aanmerking te komen voor een UB-uitkering moet minimaal drie jaar aaneengesloten zijn geleverd aan de coöperatie.

Voor CSM-telers die in 2007 zijn getreden gelden speciale voorwaarden. Deze houden onder andere in dat zij al na 10 jaar een uitkering kunnen ontvangen. Zie verder het kader hierover.

De hoogte van de uitkering die een teler ontvangt is afhankelijk van de gemiddelde winst per aandeel en per ton standaard-suikerbieten in de laatste drie boekjaren. Dit bedrag wordt vermenigvuldigd met een factor die afhankelijk is van de ouderdom van de aandelen dan wel het aantal jaren dat hij bieten aan de coöperatie heeft geleverd. De basisgegevens voor de berekening zijn weergegeven in de tabel. Hieruit volgen onderstaande berekeningen:

- Bedrijfsbeëindigingsregeling
 $\text{€ } 112.400.000,00 / 458.220 = \text{€ } 245,30$
 gemiddelde winst per aandeel (was $\text{€ } 225,84$).
- Uitkeringsregeling bietenleveringen
 $\text{€ } 112.400.000,00 / 14.819.741 = \text{€ } 7,58$
 per ton standaard-suikerbiet met 16% suiker (was $\text{€ } 7,11$).

Uitkeringswaarde aandelen

De uitkeringswaarde van de in boekjaar 2009 ingeleverde aandelen wordt - bij bedrijfsbeëindiging - berekend aan de hand van de gemiddelde winst per aandeel en de toegekende factor. Deze factor

is per 31 december 1999 vastgelegd. Op 1 januari 2000 werd namelijk de uitkeringsregeling vervangen door de uitkeringsregeling bietenleveringen (UB). Op aandelen die vanaf dat moment zijn uitgegeven, wordt daarom geen BBU meer opgebouwd.

Doordat er ieder jaar omwisseling plaatsheeft van aandelen die dertig jaar in het bezit zijn van de leden, kent de administratie geen aandelen die ouder zijn dan boekjaar 1980/81. Voor deze aandelen is de factor 5,5. De aandelen van leden die bij Cosun geboekt staan in boekjaar 1980/81, worden in 2009 omgewisseld. Het boekjaar 80/81 loopt tot en met 30 juni 1981. Op 1 juli 1981 start het boekjaar 1981 dat loopt tot en met 31 december 1981. De aandelen uit boekjaar 1981 worden volgend jaar omgewisseld. Per aandeel uit boekjaar 80/81 wordt de nominale waarde van $\text{€ } 45,40$ uitgekeerd, vermeerderd met de factor van $5,5 \times \text{€ } 245,30$. Totaal is dit $\text{€ } 1.394,55$ per aandeel. De leden die deze aandelen in hun bezit hebben, ontvangen hierover bericht. De uitkeringswaarde wordt uitbetaald en het aandeel wordt omgewisseld in een nieuw aandeel met boekjaar 2009. Voor de omgewisselde aandelen geldt de normale betalingsregeling, waarbij er in de eerste drie boekjaren niet wordt afgelost en daarna in vijf jaar telkens een bedrag van $\text{€ } 36,30$ op de bietenafrekening wordt ingehouden.

De nieuw uitgegeven aandelen zijn aandelen met "oude rechten". Dit betekent dat de bieten die op deze aandelen geleverd worden, meedelen in het resultaat van de overige activiteiten.

Voor aandelen uit het boekjaar 1981 is de factor 5,25, voor het boekjaar 1982 5,0 en

Rekenvoorbeeld uitkering

Als rekenvoorbeeld nemen we een akkerbouwer die vanaf 1982 lid is van Cosun en in 2009 stopt met zijn bedrijf. Hij is in het bezit van 12 aandelen uit boekjaar 1982. Bij de aandelen behoort factor 5. De uitkeringswaarde is daarom $5 \times \text{€ } 245,30 + \text{€ } 45,40 = \text{€ } 1271,90$ per aandeel. Op grond van de 'Uitkeringsregeling bij bedrijfsbeëindiging' ontvangt dit lid voor de aandelen een totaalbedrag van $\text{€ } 15.262,80$.

In de campagnes 2000 t/m 2008 heeft dit lid gemiddeld 400 ton standaard-suikerbieten met 16% geleverd. Voor deze leverantie ontvangt hij op basis van het reglement 'Uitkeringsregeling bietenleveringen' $400 \text{ ton} \times 2,25 \times \text{€ } 7,58 = \text{€ } 6.822,-$. De gehele uitkering bedraagt $\text{€ } 15.262,80 + \text{€ } 6.822,- = \text{€ } 22.084,80$.

Boekjaar	Aantal aandelen	Tonnen standaardbieten	Coöperatief resultaat (mln. euro)
2006	117.789	3.545.223	55,4
2007	180.193	5.708.495	10,3
2008	160.236	5.566.024	46,7
totaal	458.220	14.819.741	112,4

zo loopt de factor af met 0,25 per jaar tot de factor van 0,75 die geldt voor aandelen die zijn genomen in 1999. Voor aandelen die zijn genomen vanaf 2000 wordt het aankoopbedrag van € 181,50 uitbetaald. Wanneer leden aandelen inleveren die nog niet geheel zijn afgelost, wordt het nog niet afgeloste deel in mindering gebracht op de uitkering.

Uitkeringswaarde bietenleveringen

De uitkering voor de vanaf 2000 geleverde suikerbieten is gebaseerd op de gemiddeld geleverde hoeveelheid standaardbieten (geleverde bieten omgerekend naar de hoeveelheid bieten met 16% suiker) in de campagnes 2000 t/m 2008. De gemiddelde hoeveelheid standaard-suikerbieten wordt vermenigvuldigd met de toe te kennen factor en de berekende gemiddelde winst (€ 7,58) per ton standaard-suikerbieten.

Voor de leden die in 1999 al lid waren van de coöperatie gelden de overgangsfactoren uit het UB-reglement (reglement Uitkering Bietenleveringen). Bij

beëindiging van het lidmaatschap in 2009 (geen leveringen meer in de komende campagne) geldt voor hen de factor 2,25 behorende bij levering gedurende 9 campagnes. Voor degenen die lid geworden zijn vanaf boekjaar 2000 gelden de gewone factoren. Deze factoren zijn lager. Een overzicht is in de tabel weergegeven.

Wie ontvangt de uitkering?

Leden die in boekjaar 2009 naar het oordeel van de raad van beheer hun bedrijf hebben beëindigd, komen in aanmerking voor de uitkering. Leden die hun aandelen al hebben ingeleverd, ontvangen binnenkort de uitkering. Leden die de aanvraag voor beëindiging van het lidmaatschap hebben ingediend, maar nog geen bericht hebben ontvangen over de acceptatie hiervan, kunnen dit bericht binnenkort tegemoet zien.

Leden die in de loop van 2009 hun bedrijf alsnog beëindigen, komen in aanmerking voor de genoemde uitkeringsbedragen.

De opzegging van het lidmaatschap moet schriftelijk gebeuren en minimaal vier

weken voor het einde van het boekjaar zijn ingediend om nog voor boekjaar 2009 te kunnen worden geaccepteerd. U kunt hiervoor contact opnemen met de agrarische dienst.

Jan Willem van Roessel

Boekjaar aandeel	Factor	Uitkeringswaarde (inclusief nominaal bedrag € 45,40)
1980/81	5,5	€ 1.394,55
1981	5,25	€ 1.333,23
1982	5	€ 1.271,90
1983	4,75	€ 1.210,58
1984	4,5	€ 1.149,25
1985	4,25	€ 1.087,93
1986	4	€ 1.026,60
1987	3,75	€ 965,28
1988	3,5	€ 903,95
1989	3,25	€ 842,63
1990	3	€ 781,30
1991	2,75	€ 719,98
1992	2,5	€ 658,65
1993	2,25	€ 597,33
1994	2	€ 536,00
1995	1,75	€ 474,68
1996	1,5	€ 413,35
1997	1,25	€ 352,03
1998	1	€ 290,70
1999	0,75	€ 229,38

Aantal campagnes geleverd	UB-factor	UB-factor overgangs- regeling
1	0,15	0,25
2	0,35	0,50
3	0,55	0,75
4	0,75	1,00
5	1,00	1,25
6	1,25	1,50
7	1,50	1,75
8	1,75	2,00
9	2,00	2,25
10	2,25	2,50
11	2,50	2,75
12	2,75	3,00
13	3,00	3,25
14	3,25	3,50
15	3,50	3,75

Regeling oud-telers CSM

Voor telers met CSM-referentie golden speciale voorwaarden om hun referentie als lid van Cosun te kunnen benutten. Onderdeel hiervan is de extra storting van € 500,00 per aandeel. Hier staat tegenover dat zij al na 10 in plaats van 15 jaar aanspraak kunnen maken op de uitkering op basis van het reglement 'Uitkeringsregeling Bietenleveringen' (UB).

De leveringen in 2006 gelden als de eerste geleverde bieten voor deze regeling. Dit betekent dat de voormalige CSM-telers in de zomer van 2016 in aanmerking komen voor de UB-uitkering.

Om onderscheid te kunnen maken met de 'normale' UB-regeling, wordt in dit geval gesproken van UBT (Uitkeringsregeling Bietenleveringen Toetreding).

De hoogte van de uitkering wordt berekend conform de 'normale' UB-regeling uit de gemiddeld geleverde hoeveelheid bieten van 2006 t/m 2015, de factor (na 10 jaar is die 2,25) en de gemiddelde winst van de coöperatie per ton bieten. Als de UB-uitkering lager is dan het extra gestorte bedrag bij de toetreding, wordt ze tot dat bedrag aangevuld. Voorwaarde hierbij is wel dat gemiddeld over de periode van 10 jaar de toewijzing moet zijn volgeleverd.

Dit voorjaar hebben telers een overzicht ontvangen van hun leveringen van de afgelopen drie jaar. Op basis hiervan kan elke teler beoordelen of hij tot op heden voldoende bieten heeft geleverd om aan deze voorwaarde te voldoen. Het overzicht is ook via het ledenportaal te raadplegen.

Telers die naast oud-referentie CSM ook oud-referentie Cosun op hun naam hebben staan, hebben te maken met zowel de UB-regeling als de speciale UBT-voorwaarden. De geleverde bieten worden in de verhouding van deze referenties verdeeld over beide regelingen.

Bij een beëindiging van het bedrijf voor 2016 is de bovengenoemde regeling niet van toepassing. In dat geval heeft de teler met UBT-rechten de keus:

Een uitkering ontvangen op basis van de normale UB-regeling of de opgebouwde rechten (tegen een vergoeding) overdragen aan de koper van de basisreferentie.

Harald Simmelink werkt met 'Albrecht-methode'

"We telen nog te veel op gevoel"

Harald Simmelink uit Bruinisse doet dit jaar ervaring op met een in de akkerbouw nauwelijks gebruikte bodem-analysetechniek uit Amerika. Hij verwacht hiermee zijn teeltprestaties verder te kunnen verbeteren.

Dat voedingsstoffen in de bodem aanwezig zijn, wil nog niet zeggen dat ze ook beschikbaar zijn voor de plant. Dat wordt beïnvloed door de onderlinge verhouding tussen de elementen in het kleihumuscomplex. Als die verhouding niet in balans is, kan de plant niet optimaal groeien.

Als er bijvoorbeeld te veel calcium (meer dan 80%) in de grond zit, ontstaat er een tekort aan opneembaar magnesium, kali en de meeste sporenelementen. Bij teveel magnesium neemt de plant minder kali en calcium op. Te veel kali geeft een tekort aan opneembaar borium, calcium en magnesium. Zo komen ook bij een te veel aan fosfaat sommige elementen onvoldoende beschikbaar. De analysemethodiek die Harald Simmelink gebruikt (de zogeheten 'Albrecht-methode') gaat uit van een wenselijke onderlinge verhouding tussen die elementen, rekeninghoudend met de grondsoort.

"De traditionele manier van denken (als je een probleem hebt is het óf stikstofgebrek óf de bodemstructuur) hielp mij niet verder. Er was iets met de grond aan de hand, maar ik kon het niet verklaren. Nu heb ik een kapstok waaraan problemen kunnen worden opgehangen", vertelt Simmelink. "Ik zeg niet dat dit dé methode is. Ik heb er nog onvoldoende ervaring mee. Maar ik heb wel het idee dat ik met deze methodiek de bodem beter kan verklaren en er beter op kan sturen. Je kunt zo beter analyseren waar het aan schort bij een slechte groei."

De bodemanalyses, die worden uitgevoerd in Amerika, hebben inmiddels aan het licht gebracht dat het calciumpercentage te hoog is en het magnesiumpercentage te laag. Hij vervolgt: "Je moet voor de grondkwaliteit veel meer kijken naar de samenhang tussen de chemische, fysische en biologische samenstelling. Grond is geen substraat. Als je gaat bemesten, bemest je niet je planten, maar de bodem. Die voedt de planten. Als je bodem gezond is, is dat ook goed voor het opbrengend vermogen van je gewas."

Grondgebonden presteren

Simmelink heeft een bedrijf van 60 hectare. Hij teelt aardappelen, zaaizuilen, graan, cichorei (ruim 11 ha) en bieten (5 ha). Hij heeft percelen variërend van 8 tot 45% afslibbaar. Harald: "Die grond is een gegeven. De ene keer heb je voordeel van de lichtere percelen, omdat je er eerder op kunt beginnen. De andere keer heb je dat van de zwaardere, omdat die het vocht langer vasthoudt. Het is een vorm van risicospreiding. Anderzijds is het ook een beperking. Vanwege de zware grond kan ik volgend jaar minder cichorei telen dan ik dit jaar gezaaid heb."

De bieten staan dit jaar staan op een perceel met "taai stop-verfgrond", dat hij enkele jaren geleden heeft bijgekocht. "Ik heb daar echt opnieuw op moeten leren boeren. Die grond presteert het beste als ik er graan, hakvrucht, graan, hakvrucht op teel. Dan gaat het goed. Voordat ik daar achter was, ben ik eerst een paar keer op mijn gezicht gegaan."

Simmelink vervolgt: "Goede grond bestaat niet, slechte ook niet. Het gaat erom hoe je met een perceel omgaat en wat je van

Job Jan en Harald Simmelink

een perceel verwacht. Ook op 'mindere' grond kun je maximaal presteren. Je moet uitgaan van de mogelijkheden die de grond je biedt. Je opbrengst vergelijken met die van de buurman heeft weinig zin. Het ene perceel teelt anders dan het andere. Soms kun je bovendien niet beter presteren. Bijvoorbeeld omdat je suikerbieten op een minder perceel staan door het bouwplan. Voor je prestaties moet je daarom vooral kijken naar de geschiedenis van het perceel. Heb je dan nog een topprestatie geleverd of heb je de kantjes eraf gelopen?"

Meer kilo's: hogere verwerkingskosten

Ook de wortelopbrengst per hectare is geen goede maatstaf, vindt Simmelink. "Telen op kilo's bieten is leuk, maar je wordt uitbetaald op kilo's suiker." Zijn zoon Job Jan vult aan: "Meer kilo's betekenen alleen maar meer verwerkingskosten. Bieten telen draait om bemesten, grond bewerken en zaaïen om zo op het optimale moment de maximale hoeveelheid suiker te produceren."

Job Jan is de beoogde bedrijfsopvolger. Hij studeert bedrijfseconomie en rechten aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en is lid van de jongerenraad van Cosun en van CZAV. Of hij later daadwerkelijk het bedrijf van zijn ouders gaat voortzetten, is nog onduidelijk. De ambitie is er wel. Job Jan: "Strikt economisch gezien is boeren niet de meest winstgevendende bezigheid die je kunt hebben. Als je het bekijkt vanuit het rendement op het

geïnvesteerde vermogen, kun je je afvragen waar je mee bezig bent. Maar je hebt de vrijheid van het ondernemerschap. En je hebt te maken met variabelen waar je geen invloed op hebt, zoals de weersomstandigheden. Dat maakt het avontuurlijk en uitdagend.”

Harald vult aan: “De charme is de inspanning die je doet om de omstandigheden te veranderen. Je inkomen wordt bepaald door de natuur. Boeren hebben het altijd over het weer. Dat is tevens het enige waar ze niets aan kunnen doen. Je moet proberen er zo goed mogelijk op in te spelen. Boeren leer je pas als je het zelf doet. Als je zelf de afweging moet maken of je vandaag of morgen gaat zaaien. Als Job Jan dat zou doen, omdat ik zeg dat het moet gebeuren, is het een trucje. Als je zelf de beslissingen moet nemen en de consequenties daarvan moet dragen, is het toch anders.”

Te veel op gevoel

Simmelink zou graag nog meer hulpmiddelen tot zijn beschikking willen hebben voor zijn teelt. “We telen nog te veel op gevoel”, zegt hij. “Er is heel veel techniek in de landbouw beschikbaar, maar toch kunnen we alleen maar op ons gevoel bepalen of de grond optimaal is om te zaaien. Je zaait op basis van de kennis van vorige generaties en je eigen ervaring. Telen op gevoel kan ook een belemmering zijn voor de ontwikkeling.

Je zou hulpmiddelen moeten hebben om zo iets te kunnen bepalen. Die ondersteuning mis ik. Precisielandbouw is meer dan ‘gps op je trekker’.”

Simmelink heeft zelf geen gps. Het systeem heeft nog onvoldoende meerwaarde. “Met alleen maar rechttere rijen op mijn akker verdien ik zo’n investering niet terug”, zegt hij. Vanuit dezelfde kosten-batengedachte verkoopt hij zijn aardappelen af land. “Ik heb lang getwijfeld of ik zou investeren in een bewaarschuur. Uiteindelijk heb ik het niet gedaan”, zegt hij. “Door vroeg te verkopen kan ik net zo veel verdienen als met later verkopen met een bewaarschuur. Je hebt geen bewaarskosten. Door zo’n schuur gaat een teler de aardappelen langer vasthouden. Hierdoor zijn er meer aardappelen na december in voorraad, wat prijsdrukking in de hand werkt.”

Brix-meter

Simmelink – hij heeft biologie en scheikunde gestudeerd – meet dit jaar voor het eerst onder andere het percentage suiker in de sapstroom van zijn planten. Dat gebeurt met een Brix-meter. “Aan de hoeveelheid suiker in het plantensap kun je zien of de plant optimaal functioneert.” Wekelijks onderzoekt hij daarom op zijn percelen pleksgewijs het suikergehalte van enkele planten, zodat hij een goed beeld krijgt van de gezondheidstoestand van het hele perceel. “Naarmate een plant veroudert, verandert de voedingsbehoefte. Een jonge plant geeft andere suikerwaarden aan dan een oudere. Ik wil zien wat er in de plant gebeurt tijdens het groeiseizoen. Je krijgt zo globaal een beeld of het perceel voldoet aan de normen voor een optimale groei”, vertelt hij. “Wekelijks analyseren hoeft eigenlijk niet, maar ik doe dat voor mezelf om een goed beeld te krijgen en om snel een betrouwbare databank op te bouwen.”

Ook de bietenplanten volgt hij zo in hun groei. Simmelink teelt dit jaar Harvik, een ras dat weinig tarra heeft. “Tarra kan hard toeslaan. De bieten staan dit jaar op heel plakkerige grond. Ik wilde zo dat risico minimaliseren.” De bietenoogst moet bij voorkeur in de tweede ronde mee. “De kans dat je onder slechte omstandigheden moet rooien, is dan kleiner dan in een latere ronde. Je kunt ze beter onder goede omstandigheden rooien en een tijdje aan de hoop laten liggen, dan noodgedwongen drie dagen van te voren rooien onder slechte omstandigheden. Een kwestie van ‘zuinig op de grond’. Op zijn Zeeuws gezegd.”

Ton Schönwetter

Brix-meter

Campagne van 18 weken

Efficiënte logistiek bespaart kosten

De voorbereidingen voor de campagne zijn gestart. De bietenlogistiek kent weinig wijzingen. Wel kan de efficiency nog verder verbeteren door de puntjes op de i te zetten.

Goede bereikbaarheid van bietenhopen is belangrijk

Vergeleken met de afgelopen jaren zijn er weinig wijzigingen in de bietenteelt en de bietenlogistiek. In het zuidoosten zijn er wel de nodige veranderingen in verband met de fusie van COVAS en CSV. De relatief stabiele situatie geeft ook de gelegenheid voor een verdere fine-tuning in de bietenlogistiek. De rayonindeling is ten opzichte van vorig jaar alleen op een paar kleinere punten aangepast. Hierdoor is er nog meer balans in de omvang van de rayons en de te verladen hoeveelheden per week. De indeling houdt ook in dat er flexibiliteit bestaat om, afhankelijk van de leveringswensen in de regio's, wekelijks meer of minder te verladen.

Leveringsvoorkeuren

De bietenlogistiek begint al bij de oogst en de indeling van de leveringen. Begin juni is de telers gevraagd om hun wensen op dit gebied kenbaar te maken. Daarbij zijn ook de premies voor vroege en late levering bekend gemaakt. Hierin hebben zich ten opzichte van vorig jaar geen veranderingen voorgedaan. Een belangrijke afweging voor telers zal zijn of zij vroeg en/of juist laat willen

leveren. Afhankelijk van de bedrijfs-situatie, kan het vroeg leveren bijvoorbeeld voordelen bieden bij het onder goede omstandigheden oogsten of het tijdig zaaien van een vervolggewas. Late levering kan extra bietengeld opleveren, ook indien vorst optreedt. Gezien de premies voor late levering, kan het aantrekkelijk zijn juist te kiezen voor structureel laat leveren. Als men eenmaal ingericht is op late levering, kan het interessant zijn om ieder jaar laat te leveren en de bijbehorende premie te ontvangen. Telers doen er dus goed aan om een weloverwogen keuze te maken over de omvang van de te leveren partijen en de gewenste leveringsperiode. Uiteindelijk is dit mede bepalend voor een efficiënt verloop van de bietenoogst.

Productiviteit en just-in-time

Ook het laden en vervoer van de bieten moet doelmatig en vlot verlopen. Goed bereikbare en snel te verladen bietenhopen spelen daarbij een rol. Maar ook de regelmaat in het transport zelf. De indeling van de bietenrayons is zodanig dat kraan of shovel

circa 60 vrachten per etmaal laadt.

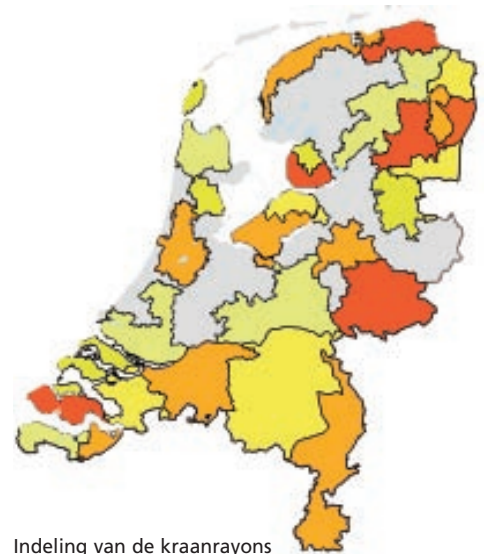
In sommige rayons, waar de partijen groter zijn en de infrastructuur goed, is dat nog meer.

Voor het vervoer geldt dat de fabriek dagelijks en wekelijks precies voldoende bieten ontvangt, just-in-time. Door een strakke planning, maar ook door snel in te spelen op wijzingen kan dit bereikt worden met een exact afgestemd aantal vrachtwagens. Dat leidt tot lagere kosten, in zowel vervoer als verwerking. Waarschijnlijk worden er ook weer bieten uit Gelderland en Limburg in het buitenland verwerkt.

18 weken campagne

Het groeiseizoen is pas voor ongeveer eenderde verstreken. Maar de vroege uitzaai en de snelle beginontwikkeling geven goede vooruitzichten. Een campagnelengte van ongeveer 18 weken is momenteel de verwachting. Dat betekent een start ergens rond 10 september, waarbij het eind dan rond half januari ligt. De definitieve planning zal niet eerder dan eind augustus gemaakt worden.

Gert Sikken

Indeling van de kraanrayons

Weinig overzaai

Weer kans op topopbrengst

Eind april zijn de laatste bieten gezaaid. De gemiddelde zaaidatum voor 2009 komt hiermee op 4 april. Deze datum is in vergelijking met 2008 ruim 10 dagen vroeger. Met een gemiddelde zaaidatum van 21 maart waren de telers in Zeeuws-Vlaanderen het vroegst. In het laatste gebied, het noordelijke zand- en veengebied, kwam de gemiddelde zaaidatum uit op 10 april.

Dankzij de gemiddeld hoge temperatuur in april hebben de bieten zich zeer snel kunnen ontwikkelen. Onder de droge omstandigheden hebben de bietjes een sterk wortelstel aangelegd. Na de regen van de tweede week van mei zagen we de bieten de rijen zich snel sluiten.

Uit de registratie tot op dit moment in Unitip blijkt, dat het gemiddelde aantal planten per hectare ruim 84.000 is. Met een gemiddelde zaaiafstand van 19,1 cm is de gemiddelde opkomst van 81% prima te noemen.

In enkele gevallen waren de relatief droge omstandigheden van april en begin mei

in het noorden en oosten de oorzaak van opkomstproblemen. Op enkele percelen is het plantenaantal wat minder doordat de plantjes na kieming geen aansluiting vonden bij het bodemvocht. Op andere percelen was er sprake van korstvorming. Vooral in Noord-Holland is plaatselijk het plantenaantal wat minder en is zelfs om deze reden ongeveer 80 hectare overgezaaid. Verslemping kan worden beperkt door regelmatig gebruik te maken van Betacal. Overigens was ook dit voorjaar weer een achterblijvende groei door een te lage pH te zien.

op circa 72.600 hectare. Gezien de stand van het gewas is er kans op een hoge opbrengst. Op dit moment komt het groeiemodel uit op een suikeropbrengst boven 12 ton suiker per hectare. Maar, het groeiseizoen is nog lang en er kan nog van alles gebeuren.

Pieter Brooijmans

Praktijkdagen

In 2008 is op proefboerderij 't Kompas te Valthermond een succesvolle praktijkdag voor suikerbieten gehouden. Op 4 juni vond er op deze locatie weer een praktijkdag plaats. Deze stond in het teken van de voorjaarswerkzaamheden in suikerbieten en cichorei. Op 17 september zal op proefboerderij Vredepeel een praktijkdag worden georganiseerd. Meer informatie vindt u op www.irs.nl.

Weinig overzaai

De landelijke hoeveelheid overzaai is beperkt gebleven tot 269 hectare. Naast de gebruikelijke oorzaken, hebben we in 2009 in enkele gevallen te maken gehad met een slechte opkomst van bewaard bietenzaad van 2008. Uit onderzoek is gebleken dat dit te maken heeft met een wijziging in het gebruikte verpakkingsmateriaal van KWS. Telers die dit jaar bietenzaad van KWS hebben besteld zijn geïnformeerd hoe te handelen. Het heeft dus niets te maken met de nieuwe procedés die de zaadfirma's gebruiken om de opkomst te versnellen. Hiermee zijn juist heel goede ervaringen opgedaan. Het totale bietenareaal komt dit jaar uit

Circa 40 hectare is overgezaaid door schade van emelten. Helaas was er dit voorjaar geen ontheffing voor het gebruik van Talstar, het enige beschikbare bestrijdingsmiddel

Tijdig zaaien levert over het algemeen de beste basis voor een goede opbrengst. Deze foto, genomen op 27 april, toont het verschil in ontwikkeling van de bieten bij verschillende zaaitijden. Van links naar rechts 5 maart, 20 maart en 4 april

1.800 Unitip-deelnemers

De opgave voor deelname aan Unitip in 2009 is sterk gestegen. Er hebben zich bijna 600 nieuwe deelnemers aangemeld, waarmee het totaal op meer dan 1.800 bietentelers uitkomt.

Landelijke overzaai suikerbieten vanaf 2003 (in hectares)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
4015	450	393	426	518	319	269

De gegevens uit Unitip worden gebruikt om van de bietenteelt een landelijke statistiek bij te houden. Deze informatie is voor iedereen toegankelijk via de website van het IRS of direct via www.bietenstatistiek.nl. Bovenstaande tabel is een voorbeeld van beschikbare informatie.

Beperk de vermeerdering van het geel bietencystealtje

Waardplanten, zoals bladkool, koolzaad en vlinderbloemigen, zijn niet geschikt als groenbemester wanneer een perceel besmet is met het geel bietencystealtje. Het is beter om resistente soorten bladrammenas 'Corporal' en 'Terranova' of gele mosterd 'Achilles' en 'Abraham' te verbouwen, om de vermeerdering van gele bietencystealtjes tegen te gaan.

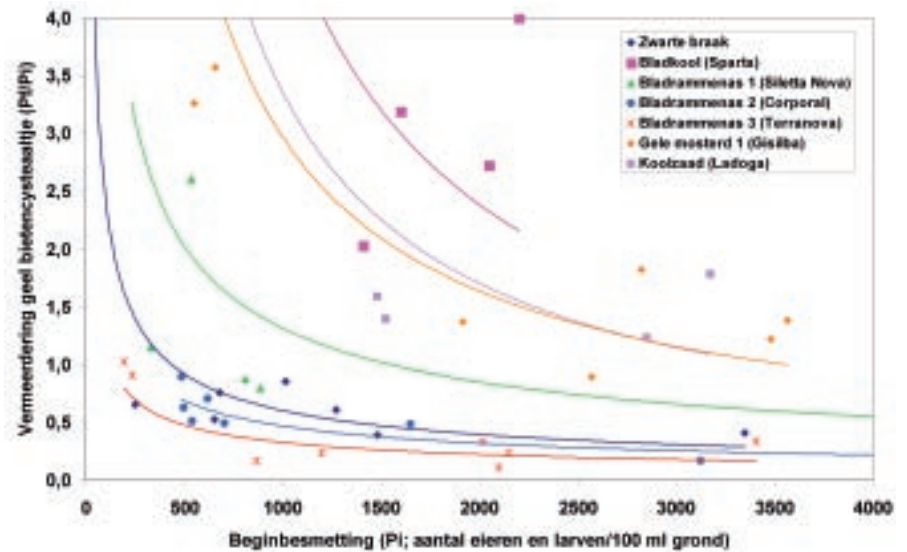
In 2007 is gestart met het project 'Waardplantrelaties groenbesters voor geel bietencystealtje'. Dit project maakt deel uit van het Actieplan Aaltjesbeheersing, een initiatief van het Productschap Akkerbouw en LTO Nederland.

Aanwezigheid

Uit eerder onderzoek van Blgg en IRS bleek dat vooral bietenpercelen in het oosten en het zuidoosten van Nederland besmet zijn met het geel bietencystealtje. De resultaten van het project 'Monitoring Nulsituatie', dat in 2006 in het kader van het Actieplan Aaltjesbeheersing is uitgevoerd (www.kennisakker.nl), bevestigen dat het vooral deze gebieden betreft. Hieruit blijkt dat 18% van de percelen in Zuidoost Nederland besmet zijn. Het telen van een groenbemester die het geel bietencystealtje vermeerderd, vergroot dit probleem.

Waardplanten

In een klimaatkamertoets in 2007 en een veldproef in 2008 zijn diverse gewassen en rassen getoetst (tabel 1). Bladkool, vatbare bladrammenas 'Siletta Nova', vatbare gele mosterd 'Gisilba' en koolzaad

Vermeerdering van het geel bietencystealtje bij diverse groenbesters en zwarte braak in een veldproef.

vermeerderen het geel bietencystealtje sterk (zie figuur). Bladrammenas 'Corporal' en 'Terranova' en gele mosterd 'Achilles' en 'Abraham' vermeerderden het geel bietencystealtje niet (figuur 1).

De onderzochte rassen die resistent zijn tegen het witte bietencystealtje, beperken de vermeerdering van het geel bietencystealtje sterk. Een teler zaait bij voorkeur geen bladkool of koolzaad als het perceel besmet is met het geel bietencystealtje. Hij kan dan beter kiezen voor bladrammenas 'Corporal' of 'Terranova' of gele mosterd 'Achilles' of 'Abraham'. Het volledige rapport 'Waardplantrelaties

geel bietencystealtje voor groenbesters' is te vinden op www.kennisakker.nl.

Elma Raaijmakers

Cysten van het geel bietencystealtje op de wortels van bieten.

Tabel 1. Gewassen, rassen en resistenties die in de klimaatkamertoets en veldproef onderzocht zijn.

gewas	ras	resistentie*
bladkool	Sparta	-
bladrammenas	Siletta Nova	-
bladrammenas	Corporal	bca
bladrammenas	Terranova	gbca / wka
gele mosterd	Gisilba	-
gele mosterd	Achilles	gbca
gele mosterd	Abraham	gbca
koolzaad	Ladoga	-
Perzische klaver	Laser	-
Alexandrijnse klaver	Winner	-

* Resistentie van gewassen (Bron: kwekers): - = geen resistentie bekend; bca = wit bietencystealtje; gbca = geel en wit bietencystealtje; wka = *Meloidogyne chitwoodi* en *M. fallax*.

Rubriek onder verantwoordelijkheid van IRS

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400 Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgen Maassen

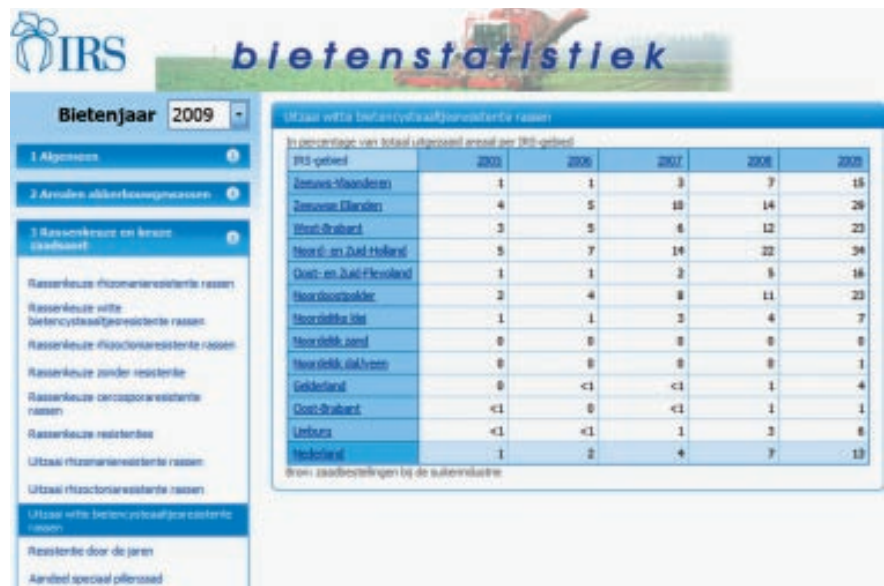
Gegevens suikerbietenteelt nu online!

Veel cijfers en trends over de bietenteelt in Nederland van de afgelopen jaren zijn eenvoudig te vinden door te surfen naar www.bietenstatistiek.nl. Al tien jaar publiceerde het IRS de beschikbare informatie voor de bietenteelt in een jaarlijks rapport. Via de nieuwe website kunnen we nu echter veel sneller en het hele jaar door informatie beschikbaar maken.

Cijfers en trends zijn heel eenvoudig terug te vinden door gebruik van de inhoudsopgave van Bietenstatistiek online, die links staat weergegeven (zie figuur 1). Het vergelijken van getallen met diverse voorgaande jaren is nu veel gemakkelijker. Er zijn bovendien meer presentatiemogelijkheden beschikbaar die niet in een papieren versie zouden komen. Een gebruiker kan nu bijvoorbeeld zelf kiezen of hij een staaf-, taart- of lijngrafiek wil zien. Figuur 3 is hiervan een voorbeeld en toont de uitzaaai van witte bietencystealtjesresistente rassen in 2009. In één oogopslag is te zien dat deze rassen in Zuid- en Noord-Holland procentueel gezien het meeste worden gezaaid. Ook is er een optie om een kaartgrafiek te zien. Soms kunt u kiezen voor een presentatie van verschillen tussen regio's of tussen jaren.

Veel informatie beschikbaar

Op www.bietenstatistiek.nl zijn diverse hoofdstukken beschikbaar: van algemene informatie over het bietenjaar tot ziek-

Figuur 1. Voorbeeld van een pagina uit de online Bietenstatistiek: links de hoofdstukindeling. Door op een hoofdstuk te klikken verschijnen de beschikbare tabellen, door vervolgens op een naam in de lijst van tabellen te klikken verschijnen de gewenste gegevens.

ten en plagen, opbrengsten, het weer, voorvruchten, rotaties of informatie over onkruidbestrijding en bemesting, grondbewerking en rassenkeuze.

Recente gegevens direct beschikbaar

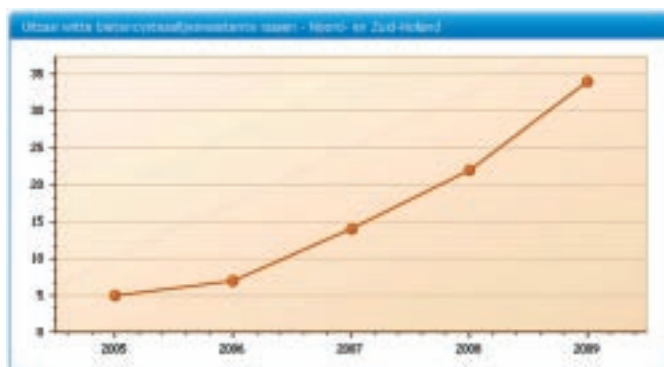
Nog niet alle mogelijke tabellen zijn in de digitale bietenstatistiek opgenomen. De komende tijd zullen wij deze aanvullen. Daarnaast proberen we zo snel mogelijk recente data, zodra deze bekend zijn, online te zetten. Gegevens van de zaadbestelling van 2009 zijn er al in verwerkt. Echter, teeltechnische gegevens van 2009, die uit Unitip® gehaald moeten worden, komen pas in de loop van 2010 beschikbaar.

Bronnen

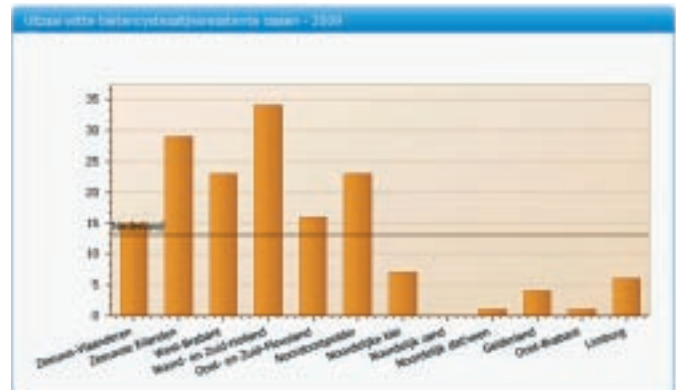
Voor de samenstelling van de IRS Bietenstatistiek is onder andere gebruik gemaakt van gegevens afkomstig uit de databank van Unitip Registratie. Om hoeveel percelen het gaat, is te zien in de tabel in hoofdstuk 1. Meer informatie over Unitip kunt u vinden op de website van Suiker Unie. De omzetting naar de digitale, online versie van zowel Unitip als Bietenstatistiek is mede mogelijk gemaakt door het project 'KodA'.

Veel kijk- en zoekplezier toegewenst. Hebt u nog vragen of opmerkingen, dan kunt u altijd contact met ons opnemen.

Annemarie Naaktgeboren en
Noud van Swaaij

Figuur 2. Door in de tabel van figuur 1 op 'Noord- en Zuid-Holland' te klikken wordt deze figuur gepresenteerd. Hierin staat de toename van het uitgezaaide percentage witte bietencystealtjesresistente rassen over de afgelopen vijf jaar in dit IRS-gebied.

Figuur 3. Door in de tabel van figuur 1 op '2009' te klikken ontstaat deze figuur. Het percentage uitgezaaide witte bietencystealtjesresistente rassen per IRS-gebied. Ook hier kan men kiezen voor een 'kaartgrafiek'.

Wees alert op bladschimmels

Bladvlekken kunnen vanaf begin juni in suikerbieten optreden. Niet alle bladvlekken hebben een bespuiting nodig. Hier brengen we de belangrijkste kenmerken in beeld.

Bladschimmels kosten suikeropbrengst. Voor een optimaal rendement is het belangrijk de bladschimmels bij de eerste symptomen te bestrijden.

Foto 1. Vrij grote (1-6 mm), bruinzwart scherpomgrensde bladvlekken door de bacterie pseudomonas. In het midden zijn met een loep geen witte of zwarte puntjes te zien.

Foto 2. Kleinere (2-3 mm) ronde grijze vlekjes met een donkere roodpaarse rand door cercospora. In het midden zijn zwarte puntjes te zien (loep).

Risicopercelen

Bladschimmels en in het bijzonder cercospora, worden meestal het eerst gevonden op zogenaamde risicopercelen. Dit zijn percelen met biet op biet, percelen naast percelen waar vorig jaar bieten zijn geteeld of percelen langs een bos of boomranden waar het langer vochtig blijft, zodat de schimmels daar makkelijker kunnen ontwikkelen. Controleer vanaf nu dergelijke percelen regelmatig!

Voorkom een onnodige bespuiting

Niet alle bladvlekken hebben een bespuiting nodig. Meestal veroorzaakt de bacterie

pseudomonas (foto 1) vroeg in het seizoen de eerste bladvlekken. Hiertegen werken de huidige toegelaten middelen niet, omdat deze alleen tegen schimmels werken. Een bespuiting is dan weggegooid geld! Pseudomonas treedt meestal op na bladbeschadiging door bijvoorbeeld hagel. Een pseudomonasaantasting lijkt sterk op de bladschimmels cercospora (foto 2) of ramularia (foto 3). In de tabel staan op eenvoudige wijze de belangrijkste verschillen. Hier is wel een loep bij nodig! Raadpleeg bij twijfel uw teeltbegeleider. Deze kan eventueel een bladmonster voor nader onderzoek naar het IRS opsturen.

Hans Schneider

Foto 3. Grote (3-8 mm) onregelmatige bladvlekken met een vage bruinachtige rand door ramularia. In het midden zijn met een loep witte puntjes te zien.

	rand	puntjes	gaten
cercospora	ja	zwart	nee
ramularia	nee	wit	nee
pseudomonas	ja	geen	ja

Tabel 1. Een simpele weergave van de verschillen tussen pseudomonas, cercospora en ramularia.

Herkenning

Voor de herkenning van bladschimmels is er een praktijkgids met loep verkrijgbaar via Suiker Unie. In deze gids staan de verschillen tussen pseudomonas en de bladschimmels duidelijk beschreven. Deze gids is verkrijgbaar zolang de voorraad strekt. Raadpleeg regelmatig onze website www.irs.nl en de Betakwik 'ziekten en plagen'-module.

Meer ledeninformatie op internet

Leden van Cosun kunnen op internet steeds meer eigen overzichten en overige informatie vinden. Via het ledenportaal Cosun/Suiker Unie kunnen de gearcheiverde documenten (in de map Documenten) worden geraadpleegd en geprint.

Het aantal online beschikbare documenten neemt snel toe. Nu al zijn beschikbaar de specificatie aankoop 'Brussels quotum', de specificatie inle-

verregeling, de eindafrekening 2008, de rekening-courantoverzichten, de aandelenkennisgeving en het vijfjaarsoverzicht.

Stap voor stap worden hieraan andere overzichten toegevoegd, zoals de zaadfactuur, de kennisgeving UB, de brieven gewicht en kwaliteit en het campagnevoorschot.

Bijna 4.000 leveranciers hebben nu al toegang tot het ledenportaal. Hebt

u nog geen toegang, ga dan naar www.suikerunie.nl en registreer u als nieuwe gebruiker. Voordeel is dat u dan altijd zelf kan beschikken over uw overzichten en dat informatie sneller beschikbaar is. Op termijn worden diverse overzichten waarschijnlijk niet meer of minder frequent per post verzonden. Dit levert dan een behoorlijke besparing op.

TAK afbouwoperatie gestart

Onlangs hebben alle TAK-relaties twee opeenvolgende berichten ontvangen. Het eerste betrof dividend-uitkering 2009 op CSM-aandelen. Aangezien een gedeelte van het dividend uitgekeerd is als stock-dividend kan dit ertoe hebben geleid dat het aandelenbezit is verhoogd. Op basis daarvan hebben alle TAK-relaties begin juni een informatiepakket ontvangen over het verdere verloop van de afbouwoperatie.

Het komt erop neer dat alle relaties een ondertekend opdrachtformulier zo spoedig mogelijk terug moeten zenden en daarmee het TAK-kantoor de opdracht geven het aandelenbezit over te hevelen naar de eigen effectenrekening. TAK wordt immers opgeheven. Zo'n effectenrekening kan worden aangevraagd bij diverse banken of financiële instellingen.

Voorzitter raad van toezicht onderscheiden

Watze van der Zee, voorzitter van de raad van toezicht, is op woensdag 29 april benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Hij kreeg in zijn woonplaats Zaamslag de versierselen opgespeld door burgemeester Lonink van Terneuzen. Van der Zee ontving zijn onderscheiding voor zijn (bestuurlijke) activiteiten op het gebied van onderwijs, landbouw en bankwezen. Graag wenst Koninklijke Cosun de heer Van der Zee van harte geluk met deze eervolle onderscheiding.

Jan Bergsma met pensioen

Jan Bergsma, medewerker van de agrarische buitendienst in Friesland, heeft op 1 april zijn loopbaan bij Suiker Unie beëindigd. Op 1 september gaat hij officieel met pensioen. Jan was jarenlang het aanspreekpunt voor de telers van Suiker Unie in Friesland en het westelijk deel van Groningen. Eind mei is in kleine kring aandacht aan zijn afscheid besteed. Cosun dankt Jan hartelijk voor zijn inzet en wenst hem een gelukkige derde levensfase. De werkzaamheden van de agrarische dienst in de betreffende regio worden nu uitgevoerd door Albert Hogenhout in West- en Midden-Friesland en door Jan Weerts in Oost-Friesland en westelijk Groningen. Beiden zullen onder de verantwoordelijkheid van Alex Kroon functioneren.

Profielkuil

Op de foto is een profielkuil in een suikerbietenperceel te zien. De vraag: wat kan het graven van een profielkuil de bietenteler duidelijk maken?

Tip: Kijk het boekje Suikerbietsignalen er goed op na en mail uw antwoord naar: agrarischedienst@suikerunie.com. Onder de goede inzenders wordt een spade verloot.

De prijsvraag in het vorige nummer van Cosun Magazine ging over de oorzaak van twee bietenplantjes dicht bij elkaar in de rij. Het goede antwoord: meerkiemig zaad en twee bij elkaar uitgelegde zaadjes door slijtage van de zaaischijven zijn de oorzaak. Onder de inzenders met het goede antwoord is gratis deelname voor 5 hectare aan Mijnakker.nl verloot. De winnaar: K.R. Haverkamp te Middenmeer.

